

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

КЕЙС-МЕТОД ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО

Назарян Р.С., Мись В.О., Ткаченко І.Г.

Харківський національний медичний університет. м. Харків, Україна

Вступ. Необхідність поновлення технологій освіти загострюється з кожним днем. Посилиться тенденція інтерактивності освіти. Значну роль починають відігравати ті освітні технології, які заперечують традиційну дидактику і вимагають сучасних підходів до організації навчального простору.

Розвиток дистанційного навчання та комп'ютерні технології роблять істотний внесок у розширення практики використання в медичних ЗВО кейс-методу як технології навчання, що передбачає застосування цілого комплексу сучасних методів і засобів навчання.

Основна частина. Метод кейсів (англ. case – портфель, валіза, папка; Case method – кейс-метод, метод конкретних ситуацій, метод Гарварду) – це спосіб навчання, що передбачає осмислення студентами реальної життєвої ситуації, опис цієї ситуації, який відображає певну реальну проблему, та її аналіз. Основною метою є випадок, ситуація, у низці завдань – їх поєднання або набір практичних ситуацій, які витікають з логіки навчальної дисципліни. Студенти мають проаналізувати ситуацію, розібратися в суті проблеми, запропонувати можливі варіанти рішень.

Використання кейс-методу має на меті таке: передавання змісту навчального матеріалу в активній формі; здійснення системних взаємозв'язків між теоретичним і практичним навчанням; активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів, посилення внутрішньої мотивації та зацікавленості їх у навчанні; оволодіння навичками аналізу і віднайдення оптимального вирішення ситуації; формування умінь опрацювання та засвоєння інформації; розвиток навичок моделювання рішень певних ситуацій та розроблення різних підходів до планів дій, орієнтованих на кінцевий результат; напрацювання навичок чіткого, точного й аргументованого викладення власної точки зору, переконливого відстоювання та захисту своєї думки; формування навичок критичного оцінювання різних вирішень ситуації, самоаналіз, самооцінювання; напрацювання навичок колективно-групової діяльності, прийняття спільно обґрунтованого рішення.

Характерні ознаки (за В. Платовим), які вирізняють цей метод навчання серед інших: наявність моделі соціально-економічної системи, стан якої розглядається в певний дискретний момент часу; колективне напрацювання варіантів вирішення; багато альтернатив вирішення; єдина мета в напрацюванні вирішень; система колективного оцінювання діяльності; наявність керованого емоційного напруження студентів [3].

Певні загальні особливості кейсів виражаються такими аспектами: проблемний, конфліктогенний, сюжетний, просторово-часовий та діяльнісний.

Джерелом кейсу є проблемна ситуація як певний стан соціальної реальності. Кейсом називають спеціальний комплекс, що містить опис ситуації, постановку проблеми, питання, на які мають орієнтуватися студенти, матеріали з навчальною інформацією, перелік джерел інформації.

У науковій літературі не існує єдиної точки зору щодо структури кейсу. Так, О. Михайлова вважає, що кейс має три складники: часовий складник системи координат (усі події кейсу вибудовано хронологічно й послідовно); сюжетний складник (забезпечує чітко виражену сюжетну лінію); роз'яснювальний складник (робить ситуацію, викладену в кейсі, до дрібниць зрозумілою студентові) [2].

Ю. Сурмін виділяє інші три складники кейсу: сюжетна частина (сукупність дій, що розкриває зміст кейсу); інформаційна частина (містить необхідну для кейсу інформацію); методична частина (пояснює місце цього кейсу в курсі навчального предмету і формулює завдання з аналізу кейсу) [1].

Кейси класифікують по-різному:

– за структурою: структуровані кейси; неструктуровані кейси; кейси першо-відкривачів;

– за розміром: повні кейси (у середньому 20–25 сторінок); короткі або середні кейси (3–5 сторінок); мінікейси (1–2 сторінки);

– за рівнем складності: для бакалаврів; для магістрів; для курсів підвищення кваліфікації; навчальні кейси;

– за навчальними дисциплінами.

Виділяють також й інші типи кейсів: кейс-вибір, кейс-потреби, кризовий кейс, кейс-боротьба, конфліктний кейс, інноваційний кейс.

У педагогічній теорії та практиці склалися певні вимоги до змісту кейсів: у кейсі відображається реальна ситуація, що базується на конкретному фактичному матеріалі чи є наближеною до реальної ситуації; в описі ситуації включаються основні випадки, факти, рішення, які мали місце; кейс може бути складений на основі узагальненого досвіду.

Особливості кейс-методу як технології навчання передає запропонована дефініція: «Інтегративна модель навчально-виховного процесу з чітко визначеними цілями, діагностикою поточних і кінцевих результатів, розподілом навчально-виховного процесу на окремі компоненти. ... Передбачає чітке та неухильне виконання певних навчальних дій в умовах оперативного зворотного зв'язку» [4].

Кейс-метод – це потужний фактор психологічної адаптації людини в новому соціальному просторі, що може вирішити проблему ізолювання студента від суспільства. Кейс-метод допомагає спілкуванню, сприяє передаванню накопиченого досвіду, набуттю нових знань, правильному оцінюванню вчинків, розвитку комунікативних навичок людини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність.

Крім того, важливим для кейс-технології є методичний аспект. Можна стверджувати, що кейс-технологія поєднує всі групи дидактичних методів, серед яких: методи організації та здійснення навчально-виховного процесу (словесні, наочні, практичні); методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи стимулювання інтересу та мотивації до навчання, методи стимулювання обов'язку та відповідальності; методи контролю і самоконтролю.

Але на сучасному етапі у вищій медичній школі відбувається швидке поширення кейс-методу, яке супроводжується певними труднощами, а саме: поверхо-ставлення викладачів до методологічної основи кейс-методу та привнесення в навчальний процес псевдоситуацій.

Висновки. Кейс-метод має добрий навчальний потенціал, є досить ефективним засобом організації навчання і може стати реальним засобом підвищення професійної компетентності викладача. Кейс-метод достатньо легко поєднується з іншими методами навчання і може бути рекомендованим для використання при викладанні як фахових, так і соціально-гуманітарних дисциплін у медичних ЗВО.

Перелік використаних джерел:

1. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс- метода / Под ред. д-ра социологических наук, профессора Сурмина Ю.П. – К.: Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
2. Шеремета П., Канищенко Г. Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес-школі / П. Шеремета, Г. Канищенко / За ред. О.І. Сидоренка. 2 вид. – К.: Центр інновацій та розвитку, 1999. – 80 с.
3. Шестак Н.В. Высшая школа: технологии обучения. – М.: Вузовская книга, 2000. – 156 с.
4. Штефан Л.В. Інноваційні підходи до організації взаємодії суб'єктів освітняського процесу / Л.В. Штефан // Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб.наук.праць РВНЗ «Кримський гуманітарний університет». – 2010. – № 27. – Ч. 2. – С. 32–42.

ДОПОВНЕНА РЕАЛЬНІСТЬ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Наливайко Н.А.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Навчання в медичній галузі значною мірою є навчанням на робочому місці та передбачає оволодіння складними навичками, які вимагають відповідності професійним стандартам професій, орієнтованих на здоров'я та життя людини. Розглянемо більш детально освітню технологію, яка має значний потенціал при вищезазначеному навчанні, а саме доповнену реальність. Ця технологія може надати дуже реалістичний досвід навчання, що значно полегшує процес набуття медичної освіти. Доповнена реальність – це технологія, яка додає віртуальний контент до фізичного реального світу, тим самим покращуючи сприйняття реальності [3]. Хоч доповнена реальність і не нова технологія, вона стає все більш популярною в медичній освіті завдяки мультимедійним продуктам від Microsoft (Google Glass і HoloLens). Підкреслимо, що доповнена реальність може не лише допомогти в навчанні студентів, але й вплинути на догляд за пацієнтами завдяки своїй здатності покращувати медичну підтримку та діагностику [2].

Навчання медицини – це здебільшого навчання на робочому місці, від бакалаврату до післядипломної резидентури. Однак навчання на робочому місці подекуди занадто ризиковане, складне для організації, трудомістке і/або дороге.